

12 Yaşında Bir Başörtüsü Direnişçisi

Serdar Bülent Yılmaz

Ece Nur Özel ve Başörtüsü Sorununda Yeni Boyut

Ece Nur, 12 yaşında bir kız çocuğu. Bu yıl 6. sınıfa geçince önceden sonuçlarını kestiremediği bir karar alıyor; ailesinin verdiği İslami eğitimin bir sonucu olarak başörtüsü takıyor. Doğal olarak da okula başörtüsüyle gidiyor. Onun temiz zihninde yaptığı şey gayet doğal. Allah öyle emrediyor ve o da öyle yapıyor. Kemalizm, laiklik, sekülerlik, irtica, kamusal alan, vesayet gibi kavramların ideolojik kirliliğinin örselemesinden uzak olan imanla dolu kalbi, gittiği okulda, tanımadığı bu kavramların kirlettiği zihinlerin, korkaklaştırıp sinikleştirdiği “eğitimci”lerin ürkütücü tavrıyla karşılaşılıyor.

Sonrası bildik başörtü yasağı manzaraları. İkna odaları, sınıftan çıkarmalar, okuldan atmalar, korkutma, yıldırma çabaları. Tüm bunlar işe yaramayınca bu kez “normal prosedüre” geçiliyor. Önce kınama, ardından okul değiştirme cezası veya durumu daha doğru izah eden bir ifadeyle: ‘Sürgün!’

Ece Nur’un tek savunması, başını ellerinin arasına alıp sessizce ağlamak. 12 yaşında bir kız çocuğu o. Başörtüsüyle okumak istiyor. Başarılı bir öğrenci. Ancak bu kararı karşısında devlet tüm otoritesiyle karşısına dikiliyor, tehditler, cezalar ve sürgün. Çünkü sistem onun minik başörtüsünü kendisi için büyük bir tehlike olarak görüyor.

Ece Nur’un yaşadıkları tam anlamıyla bir psikolojik şiddet ve işkence. Önce öğretmenler Ece’ye baskı yapıyor, yargılıyor ve infaz ediyorlar; biri Ece’yi başörtüsünü çıkarmaya zorluyor sonra da sınıftan çıkarıyor. Bir diğeri Ece’yi okulun dışına atarak cezalandırıyor. Sonra ikna odası anlayışı devreye giriyor; ardından okul idaresi. Müdürün görevlendirdiği bayan öğretmenler Ece’nin zaten yeterince ürkmüş ruhunu cendereye alarak tehdit tonlu bir şekilde ikna etmeye çalışıyorlar. Ama Ece kararlı, vazgeçmiyor. Okul yönetimi acilen kınama cezası veriyor, sonra da Yenişehir İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü “prosedür”ü uygulayarak Ece’yi sürgün ediyor.

Sistem böylece otoritesini 12 yaşında bir kız çocuğu üzerinden tesis ediyor. Bu yaşadıklarından dolayı ailesi derslerinin şimdi kötüye gittiğini, çalışma ve okuma isteğini yitirdiğini söylüyor. O, bugüne kadar Kemalist oligarşik sistemin mağdur ettiği yüz binlerce başörtüsü mağdurundan biri artık.

Bu noktada Ece Nur’a en büyük destek ailesinden geliyor. Kızlarını İslami bir kimlikle yetiştiren ve kimliğinin gereğini yerine getirme konusunda kızlarını bilinçlendiren aile, 28 Şubat sürecinde sıkça rastladığımız ebeveyn portresinden farklı olarak yaptıkları tercih bedelini ödemeye hazır durumdadır. Bu destek, diğer yandan “direniş” ve “mücadele” ile paralel yürüyor. Okul idaresi, milli eğitim bürokratları, siyasilerle ve derneklerle görüşüp kızının hakkını arayan, destek yerine nasihat verenlere prim vermeyen ailesi, sorunu derinleştirerek bunu bir hak mücadelesine dönüştürüyor. Hak dilenmeyen, hakta direten ebeveynler sayesinde kişisel bir sorun olarak kalan benzerlerinden farklılaşıyor Ece Nur’un durumu.

Bu yönüyle ailenin tavrı örneklik teşkil eden, öğretici bir tavrı. Takdir etmenin ötesinde örnek alınması gereken bu tavrın yaygınlaştırılması, başörtüsü mücadelesinde ön açıcı bir işlev görecektir kuşkusuz.

Başörtüsü Sorununda Algılar Değişiyor mu?

AK Parti iktidarı döneminde şiddeti azalan ancak hâlâ devam eden başörtüsü sorunu hayal ile gerçek arasında umut dağıtarak Müslümanları oyalıyor. Bu oyalama bir yandan belli bir kesimin kızgınlığına neden olurken bir diğer kesimi ise duyarsızlaştırarak başörtüsünün önemini törpülüyor. İkinci kesim, AK Parti'nin elinden geldiğini yaptığını ama sistemin tüm şiddetiyle karşı koyarak başörtüsünün özgürleşmesini engellediğini ve dolayısıyla şimdilik konuyu gündemleştirmenin ortamı AK Parti aleyhine gereceğini düşünüyor. Bu durumda varolana boyun eğmeyi "Müslümanların kazanımlarını korumak" adına bir erdem sayıyor. Bunlar içinde başörtüsü eylemlerini gereksiz ve hatta zararlı görenler bile var.

Direnış bu kesimler için anlamını yitirmiş bir kavram. Doğru olan davranışın, kız öğrencilerin ve memurların başörtülerini açarak veya perukla iş ve okullarına devam etmeleri olduğu kabul ediliyor. Yıllar önce direnişin en zirvede olduğu dönemde "füruat fetvasıyla" başlarını açarak normal yaşamlarını devam ettirenlerin bu ilkesizliğin sonucunda korudukları yerlerinin ve elde ettikleri yeni konumlarının "kazanım" olarak algılanması, anlaşılan söz konusu "başörtüsü yorgunu" olan kesimleri süreci yeniden değerlendirmeye ve ödedikleri bedelleri "kayıp" olarak algılamalarına yol açmış görünüyor.

Tesettürsüzlük, bunların sonucunda planlı veya plansız olarak kanıksanmış oldu. İnsanların bir kısmı süreç içinde eşlerinin, kızlarının başını açtırdı, kimilerinin gönlü de kendilerinin ödedikleri bedelleri çocuklarının ödemesine razı olmadı. Çocuklarını ortaokuldan başlayarak tesettürsüz olarak okula gönderme alışkanlığı, zamanla ortaöğretime de yansıdı. Artık birçok aile kızını, katsayı problemini dikkate alarak İHL yerine diğer liselere tesettürsüz olarak gönderiyor.

Buna bir de başörtüsünün tesettür aracı olmaktan çıkıp modanın bir nesnesi kılınması da eklenince, Müslüman kadının başörtüsü/tesettür algısı giderek değişmeye, yozlaşmaya başladı. Bu da başörtüsünü, uğruna bedel ödenecek, mesleki geleceği ve maddi imkânları feda edilecek bir değer olmaktan çıkardı. Değilse, bugün hâlâ devam eden yasağa ve değişmeyen düzene rağmen bu sessizliğin nedeni neyle açıklanabilir? Yaşamı kuşatan bir din algısı yerini laik/parçacı bir din anlayışına bırakınca, başörtüsü "yeri gelince" çıkarılabilecek önemsiz bir ayrıntı olup çıktı. Bugün bu algı maalesef geniş kitlelerce kanıksanmış durumda.

Bu ölümcül kanıksamanın nesli ifsad ettiği, geleceğimizi kararttığı maalesef fark edilmiyor. Aynı zamanda, yıllar önce verilmiş başörtü mücadelesini ve ödenmiş bedelleri değersizleştiriyor. Deyim yerindeyse ortada bir "nedamet" hali söz konusu. Buna bir de sıklıkla dile getirilen "AK Parti'yi yıpratmama" hassasiyeti de eklenince başörtüsü giderek gündemimizin dışına itiliyor. Bu durumda da bu konunun bir şekilde gündeme gelmesi, ne yazık ki bu kesimleri rahatsız ediyor. Oysaki Kemalizm, Müslümanları sindirmek için öncelikle başörtüsü yasağını kullanıyor ve bunun üzerinden kendini var etmeye devam ediyor. İslamî değerlere karşı açtığı cephe savaşının sadece bu mevziye sıkışıp kalmasından dolayı kurulu düzen bir varoluş savaşı hassasiyetiyle yasağa sahip çıkıyor.

Bu yasağın bize üniversiteleri kaybettirdiğini görmek gerekiyor. Direniş de aslında burada daha bir gereklilik arz ediyor. Düzenin yürüttüğü varoluş savaşının Müslümanlara karşı

yürütüldüğünün bilincinde olmak direnişi gerekli kılıyor. Direniş bu yönüyle Müslümanların Müslüman kalma mücadelesini ifade ediyor. Bu nedenle tüm cahili dayatmalar karşısında almamız gereken bu tavır başörtüsü yasağı için de gerekli.

İlköğretimde Başörtüsü Sorunu

Başörtü yasağı tüm resmi kurumlarda yasak. Kurulu düzen, kamusal alan dayatmasıyla toplumu şekillendiriyor. Yasak ve kamusal alan denince ilk akla gelen üniversiteler, İHL'ler ve çalışma hayatıydı. Genellikle İHL'ler dışındaki liseler ve ilköğretim okulları yasağın firesiz uygulandığı ve gidenlerin adeta yasağı kabullenerek gittikleri alanlardı; özellikle de ilköğretim okulları.

Üniversitede ve çalışma hayatındaki başörtüsü yasağı aşılamadığından ilk ve orta öğretimdeki yasakla ilgilenmek veya mücadeleyi buraya teşmil kılmak kimsenin aklına gelmiyor. Oysa biliyoruz ki 28 Şubat yasağına karşı direnişi kırmak için liseleri baskı altına aldı. İHL'lilerin ilahiyat dışında üniversiteye girişini engelleyerek ve tesettürlü başvuru formlarını kabul etmeyerek, üstelik başvuru formlarındaki fotoğrafı webcam yoluyla kendisi bizzat çekip, photoshop, peruk gibi yöntemlerin kullanılmasının önüne geçerek direnebilecek kararlılıktaki kesime üniversite kapılarını kapattı. Ama daha önemlisi, liselerde yasağı katı bir şekilde uygulayarak baş örtme yaşını hep lise sonrasına bırakmış oldu. Bu da liselerden gelecek bir bilinçli kitlenin üniversite kapılarında birikmesini ve direnişi sürdürmesini engellemiş oldu.

Bu noktada Ece Nur Özel olayıyla gündemimize girmiş olan bu alanı, Müslümanların gündemlerine almaları ve tartışmaları faydalı olacaktır. Hükümetin yasağı kaldırmasını beklemeyip direnişi sürdüren kesimlerin direniş hattını bu okulları içine alacak şekilde genişletmeleri, toplumun gönüllü olarak çocuğunu bu okullara başı açık gönderdiği algısını kırmak, sorunu orta yere sermek ve yok sayılan krizi gün yüzüne çıkarıp derinleştirmek bakımından önemlidir.

Kaldı ki tesettür, akıl baliğ yaşı çocuktan çocuğa değişmekle birlikte, üniversite çağı öğrencileri için ne kadar farz ise lise ve de ortaokul çağı öğrencileri için de o kadar farzdır. Bu noktada direnmezsek hiçbir zaman bu yasak kalkmayacak. Nitekim yasak yaşa ve kariyere bakmıyor; 70 yaşını aşmış Medine Bircan'ı da 12 yaşındaki Ece Nur'u da aynı şekilde etkiliyor.

Yasal Durum

Kurulu düzen bir yandan ilköğretimi zorunlu kılıyor ve hatta çocuğunu okula göndermeyen velileri cezalandırıyor, aynı zamanda milyonlarca liralık tanıtımların eşliğinde "Haydi kızlar okula!" kampanyaları düzenleyerek okullaşmayı teşvik ediyor, kaymakamlar köy köy dolaşarak okula gitmeyen çocukların ailelerini ikna etmeye çalışıyor ama diğer taraftan da başörtülü öğrenciyi okula kabul etmiyor. Okullaşmaya ne kadar önem verdiğini ilan eden devletin, kızların başını açacağı gerekçesiyle ailesi tarafından okula gönderilmeme gerçeğini görmek istememesi samimiyetsizliğinin göstergesi. Samimiyetsizliğin ve tutarsızlığın ötesinde bu uygulama temel eğitim mantığına ve yönetmeliklere de ters.

İmam hatiplerin önünü kesmek için 3 yıllık ortaokul eğitimi 8 yıllık eğitim düzenlemesi ile birlikte ilköğretimle birleştirildi. Bilindiği gibi ilköğretim eğitimi, temel eğitim sayılıyor ve zorunlu tutuluyor. Bu nedenle de ilköğretimlerde öğrenciyi okuldan atmak gibi bir cezalandırma yöntemi yok. Disiplin yönetmeliğine göre; kılık kıyafet yönetmeliğine aykırı

davranan öğrenciler sırasıyla kınama ve okul değiştirme cezası ile cezalandırılır. Ama okuldan atılmıyor. Bu iki ceza dışında bir cezalandırma yöntemi yönetmelikte yer almıyor.

Bu durumda Ece Nur Özel olayında okul idaresini uyarırken ifade ettiğimiz gibi, öğrenciyi okula veya sınıfa almamak, psikolojik baskı yapmak, azarlamak, başörtüsünü çıkarmak, onurunu kırmak gibi davranışlar yönetmelikte ifade edilmeyen kanunca tanımlanmamış cezalandırma yöntemleridir. Oysa öğrenci hiçbir şekilde yönetmelikte sayılmayan bir nedenle ve bir şekilde cezalandırılmaz. Sonuçta başörtüsü takmakta direten bir öğrenciye verilebilecek en büyük ceza okulunu değiştirmektir. Bu da ilköğretimde başörtüsünde direktmek bakımından bizlere önemli bir avantaj sunmaktadır.

Eğer bu durum zorlanırsa ilköğretimde başörtü serbestliği konusunda fiili bir durum oluşturulabilir ve bu da lise eğitimine yansır. Böylece önemli mevzi kazanımlarını elde etme fırsatı yakalanabilir. Bu nedenle konunun Müslümanlar tarafından gündeme alınarak değerlendirilmesinde fayda var.

AK Partili Milli Eğitim Bürokrasisi ve Dindar Eğitim Kadrosu İçin Samimiyet Sınavı

AK Parti hükümeti ilk iktidar döneminde başörtüsü sorununu çözecek gerekli adımları atmadı. Ya adım atacak cesareti bulamadı veya olası baskıları göze alamadı. İkinci iktidar döneminde ise Anayasa Mahkemesi'nin dayatmasına boyun eğmiş benziyor. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından sonra, bugüne dek konu hiçbir şekilde hükümet çevrelerince dile getirilmedi. Adeta buzluğa konan mesele için bir sonraki seçime kadar sabredilmesi salık veriliyor halka. İktidar dönemi boyunca birçok konuda belli gelişmeler sağlayan AK Parti'nin gelişme kat etmediği tek alan Müslümanların sorunları.

Bizim de genel hatlarıyla müspet bulduğumuz “demokratik açılım” konusunun tartışılacağı, buna dair çeşitli yol haritalarının hem hükümet hem de aydınlar tarafından değerlendirildiği bugünlerde, Kürtlerden Alevilere, vesayet sorunundan azınlıklara varan geniş bir yelpazede özgürlük alanlarının genişletilmesi dile getirilirken yine söz konusu edilmeyen tek konu Müslümanların hak ve özgürlük sorunu. Ne hükümet ne de aydın çevreleri bu konuyu gündemleştirmekte. Hâlbuki bu yazı kaleme alındığında Kocaeli'nde 241, Ankara'da 201, Akyazı'da 147, Van'da 145 ve Konya'da 116. başörtüsü eylemi yapılmıştı. Bunlar dışında başka birçok ilde her hafta başörtüsü eylemleri yapılıyor. Sorunun canlılığı, yakıcılığı anlatılıyor ancak hükümet ve “akredite aydınlar” kulaklarının üzerine yatıyor, üç maymunları oynuyorlar.

Bunda elbette sistemin ağır baskısının etkisi var, ancak kendisine oy veren kesimlerin temel sorunları konusunda sisteme bu denli boyun eğen bir hükümetin bu tavrı koltuk kaygısından kaynaklanmıyorsa neden kaynaklanıyor? Bu nasıl bir sıralamadır ki bir türlü sıra bu başörtüsü sorununa gelmiyor?

AK Parti bürokratik kadroları eliyle başörtüsü konusunda en azından baskılar ortadan kaldırılabilir, fiili durum oluşturulabilirdi. Kaldı ki cumhurbaşkanı, YÖK kadrosu, milli eğitim bürokrasisi, rektörler ve 28 Şubat valileri değişti bu dönemde ama yasak sürüyor. Halk kanunlar değişecek, uygulamalar değişecek diye beklerken sadece kanunları uygulayanlar değişti ve zulüm yerinde kaldı. Failler değişti ama o meşum fiil devam ediyor.

Bu durumda AK Parti'ye ve konuşunca mangalda kül bırakmayan bürokratlara sormak gerekiyor: “Sizler bu makamlara geldiniz de ne değişti?” Cevaplar ise genellikle bildik

klifeler: “Müfettişler teftiş ediyor!”, “Biz sadece yasaları uyguluyoruz!”, “Ortamı germek lazım, hükümetin elini zayıf bırakmayalım!”, “Biz gidersek yerimize İslam düşmanları gelir!” vs. Mevzuatı uygulama konusunda 28 Şubat bürokratlarından farklı davranmayan bu bürokratları bu gerçekte yüzleştirmek gerekiyor. “Kazanımları koruma” zihniyetinin ne menem bir hastalık olduğunun deşifre edilmesi elzem. Nitekim “kazanım” denilen şeyin kendisi halkın menfaatlerine tekabül etmiyorsa kişisel ikbal veya makamdan başka nedir ki?

Sağ-muhafazakâr öğretmenlere gelince; tüm 28 Şubat’ta olduğu gibi onlar bugün de yasağın uygulayıcıları. Her ne kadar mazur görmesek de 28 Şubat sürecindeki korkularının bir noktaya kadar somut karşılığı olduğu düşünülebilir. Ya bugün? Bugün hangi korkularla hareket ediliyor? Korkaklığın bu kadarı neyle açıklanabilir? Türkiye’de yasağı uygulamayan birçok idareci ve öğretmen örneği var. Ama aslında esas neden, kendilerini sistem karşısında tehlikede görmeleri. Rezzak olanın, devlet değil âlemlerin rabbi olan Allah olduğunu kavramış bir mü’min, bu denli bir rızık korkusu nasıl yaşar? Kaldı ki hangi mü’min, bir başkasının geleceğini karartarak kendi geleceğini kurmayı inancıyla bağdaştırabilir?

Evet, tarihin her döneminde olduğu gibi bugün de zalimler, ancak köleleştirdikleri kitleler vasıtasıyla iktidarını sürdürüyor. Bu istikbar düzeni, zalime itaatkâr mazlumların sayesinde ayakta duruyor. Zulüm kanunlarını uygulama konusunda bu kadar rahat davranan dindar eğitimci, idareci ve bürokratlara, süregelen zulme ortak olduklarını, bu zulmün onların eliyle uygulandığını ve kendileri uygulamazsa bu zulmün sürmeyeceğini hatırlatmak istiyoruz.

Haksöz Dergisi Sayı: 225 - Aralık 2009

Kaynak: [12 Yaşında Bir Başörtüsü Direnişçisi - Serdar Bülent Yılmaz](#)